

TVOŘIT MĚSTO

Opava a Moravská Ostrava 1850–1950: architektura a urbanismus

Autor:

Doc. PhDr. Pavel Šopák, Ph.D.

Publikace postihuje proměny stavební kultury dvou měst – Opavy a Moravské Ostravy – ve vzájemné komparaci. Je druhým dílem trilogie o architektuře, v níž se autor věnuje Slezsku a Ostravsku v časovém rozpětí od konce 18. století do druhé světové války. Publikace klade důraz na obecné formální nebo typové aspekty architektury; autorský aspekt je také připomenut, uživateli je k dispozici jmenový rejstřík pro vyhledávání jmen architektů, resp. stavitelů a stavitelských firem. Kniha je doplněna řadou černobílých fotografií.

Výklad začíná rekapitulací situace první poloviny 19. století, kdy se vytváří jádra sídelních útvarů, která během 19. a 20. století doznají podstatných změn. Toto klasicistní město, jak je první fáze moderního urbanismu označována, je sledováno díky dobové ikonografii a písemným pramenům. Druhá kapitola má název *Urbanismus* a postihuje situaci stavební kultury obou měst ve druhé a třetí třetině 19. století. Velký důraz je kladen na popis intravilánu ve vazbě k inženýrskému pojetí urbanismu, který spočíval v užití ortogonální uliční sítě a v plošné expanzi stejnorodé stavební hmoty, artikulované v intencích neorenesance (neorenesanční město). Kapitola 3. s názvem *Metropolizace* postihuje situaci let 1890–1914, která tvoří jeden z vrcholů umělecké kultury Opavy a Moravské Ostravy. Ve stavební kultuře obou měst sehrávaly důležitou roli osobnosti, které zasahovaly do místních poměrů z Vídně. Důraz je kladen na typy staveb, na vztah mezi vzory (zejména vídeňskými) a jejich aplikací na lokální poměry. Kapitola 4. *Kultura* sleduje úsilí architektů, představitelů komunální správy a dalších zainteresovaných osobností vyvážit obecně technické, civilizační aspekty ve stavební kultuře důrazem na

kulturní, historickou nebo symbolickou stránku utváření sídelního útvaru (například otázky památkové péče, činnost okrašlovacích spolků, stavba pomníků apod.). Kapitola 5. *Civilizace* shrnuje situaci let 1918–1938. V této době vystřídala Opavu Moravská Ostrava v pomyslné soutěži o množství stavebních zakázek a zčásti také o jejich kvalitu (ačkoliv Opava ani v této době, která pro ni znamenala defenzívu stavební aktivity, nepostrádala výrazné tvůrčí individuality a výkony). Závěrečná 6. kapitola má název *Utopie* a soustředí se na urbanismus let 1938–1950. Důraz je kladen na radikální reurbanizační tendence, které tuto dobu vyznačují, na úsilí zásadním způsobem proměnit tvářnost obou měst během druhé světové války a analogickým způsobem také po jejím skončení. Text knihy doprovázejí četná vyobrazení, mnohá z nich jsou reprodukována poprvé a v jiných publikacích o Opavě a Moravské Ostravě je zájemce o tuto problematiku nenalezne. Text uzavírá seznam literatury; odkazy na četná dobová periodika a některé další recentní zdroje nejsou pro jejich velké množství v seznamu uvedeny.

Vydavatel: Slezské zemské muzeum, 2017

Formát: 170 x 240 mm, pevná vazba, 360 stran

ISBN: 978-80-87789-46-9

Cena: 350 Kč

Objednávka: <http://www.szm.cz/rubrika/169/pro-navstevniky/muzejni-obchod/publikace.html>